“O’ZBEK QIZLARI VA TA'LIM”

Rajapbayeva Klara Davron qizi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada o‘zbek qizlari va ayollarining ta’limga bo‘lgan intilishi, kasbiy rivojlanishga mas’uliyat bilan yondashuvi hamda o‘z ustida muntazam ishlash madaniyati yoritilgan. Bugungi kunda O’zbekistan jamiyatida ayollar nafaqat oilaning ma’naviy tayanchi, balki ilm-fan, ta’lim, tibbiyot, tadbirkorlik va boshqa ko‘plab sohalarda faol ishtirok etayotgan yetuk mutaxassislar sifatida ham namoyon bo‘lmoqda. Maqolada o‘zbek ayollarining ilmga hurmati, milliy qadriyatlarga sodiqligi, mehnatsevarligi va zamonaviy dunyoqarashi haqida fikr yuritiladi. Shuningdek, O‘zbekistonning mehmondo‘st, ma’rifatparvar va inson qadri ulug‘lanadigan jamiyat sifatidagi ijobiy qiyofasi ochib beriladi.*

Kalit so‘zlar: *o‘zbek ayollari, ta’lim, o‘z ustida ishlash, kasbiy rivojlanish, milliy qadriyatlar, ma’naviyat, zamonaviy jamiyat, ilm, tarbiya, O‘zbekiston.*

Har qanday jamiyatning taraqqiyoti avvalo ilm-fan, ma’naviyat va tarbiyaga bog‘liqdir. Ushbu jarayonlarda ayollarning o‘rni alohida ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, Uzbekistan kabi qadimiy madaniyat va boy ma’naviy merosga ega mamlakatlarda ayollar doimo oilaning ma’rifat maskani, tarbiya manbai va jamiyatning muhim tayanchi sifatida qadrlangan. Bugungi kunda o‘zbek qizlari zamonaviy ta’lim olish, xorijiy tillarni o‘rganish, yangi kasblarni egallash va o‘z ustida ishlashga katta e’tibor qaratmoqda. Ularning bilim olishga bo‘lgan qiziqishi faqat shaxsiy muvaffaqiyat bilan cheklanib qolmay, balki jamiyat rivojiga hissa qo‘shish istagi bilan ham chambarchas bog‘liqdir.

O‘zbek ayollarining eng muhim jihatlaridan biri shundaki, ular zamonaviy bilim va kasbiy rivojlanishni milliy qadriyatlar bilan uyg‘un holda olib borishga intiladi. Bugungi o‘zbek qizi bir vaqtning o‘zida ilmli, odobli, mas’uliyatli, oilaparvar va ma’naviyatli bo‘lishga harakat qiladi. Ana shu uyg‘unlik O‘zbekiston jamiyatining o‘ziga xos go‘zalligini namoyon etadi. Ta’lim har bir inson hayotida

muhim o‘rin tutadi. Ayniqsa, ayollarning bilimli bo‘lishi jamiyatning ma’naviy va madaniy rivojlanishiga katta ta’sir ko‘rsatadi. O‘zbek oilalarida qizlarning yaxshi ta’lim olishi, odobli va bilimli bo‘lib ulg‘ayishi muhim qadriyat sifatida qaraladi.

Bugungi kunda o‘zbek qizlari turli sohalarda muvaffaqiyatli tahsil olmoqda. Ular pedagogika, tibbiyot, iqtisodiyot, axborot texnologiyalari, filologiya, jurnalistika va boshqa ko‘plab yo‘nalishlarda faol bilim olmoqda. Ayniqsa, xorijiy tillarni o‘rganishga bo‘lgan qiziqishning ortishi yoshlarning dunyoqarashi kengayayotganidan dalolat beradi.

Bugungi o‘zbek ayoli:

zamonaviy bilim egasi;

milliy qadriyatlar himoyachisi;

oilaning ma’naviy tayanchi;

jamiyat taraqqiyotining faol ishtirokchisi sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Ma’naviyat va tarbiya har qanday jamiyatning asosiy tayanchi hisoblanadi. Insonning dunyoqarashi, odob-axloqi, boshqalarga bo‘lgan munosabati va hayotdagi maqsadlari avvalo olgan tarbiyasi va ma’naviy muhitiga bog‘liq bo‘ladi. Shu sababli Uzbekistan jamiyatida qadimdan ma’naviyat va tarbiyaga alohida e’tibor qaratib kelinadi. O‘zbek xalqining milliy qadriyatlari, urf-odatlari va oilaviy an’analari insonni komillikka, mehr-oqibatga, hurmat va sabr-toqatga chorlaydi.

Ayniqsa, ayollarning ma’naviy saviyasi va tarbiyadagi o‘rni jamiyat rivojida muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki ona — farzandning birinchi ustozidir. Bola eng avvalo oiladagi muhit, ota-onaning muomalasi va tarbiyasi orqali hayotga bo‘lgan munosabatni shakllantiradi. Shu sababli o‘zbek ayollari qadimdan farzand tarbiyasiga katta mas’uliyat bilan yondashgan. Ular bolalarda odob, kattalarga hurmat, kichiklarga mehr, halollik, mehnatsevarlik va ilmga intilish kabi fazilatlarni shakllantirishga harakat qilgan. Bugungi zamonaviy jamiyatda ham ma’naviyat va tarbiyaning ahamiyati yanada ortib bormoqda. Texnologiyalar rivojlanib, axborot oqimi kuchaygan bir davrda yoshlarning to‘g‘ri dunyoqarash bilan ulg‘ayishi juda muhimdir. Shu jihatdan qaraganda, oiladagi ma’naviy muhit

va ayollarning tarbiyadagi o‘rni beqiyos hisoblanadi. Ko‘plab o‘zbek onalari farzandlariga nafaqat bilim olishni, balki insoniylikni, vatanparvarlikni, odobni va boshqalarga hurmat bilan munosabatda bo‘lishni ham o‘rgatmoqda.

Ma’naviyat insonning ichki dunyosini boyitadi. Kitob mutolaa qilish, ilm olish, san’at va madaniyatga qiziqish, milliy qadriyatlarga hurmat bilan qarash insonning ma’naviy kamolotiga xizmat qiladi. O‘zbek ayollari orasida kitobxonlik, o‘z ustida ishlash va ma’rifatga intilishning kuchayib borayotgani jamiyatning ma’naviy rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Shuningdek, tarbiya insonning jamiyatdagi o‘rnini belgilovchi muhim omildir. Yaxshi tarbiya ko‘rgan inson atrofdagilar bilan samimiy munosabatda bo‘ladi, mas’uliyatni his qiladi va jamiyatga foyda keltirishga intiladi. O‘zbek xalqida “Bir bolaga yetti mahalla ota-ona” degan hikmatli ibora mavjud bo‘lib, bu tarbiya faqat oilaning emas, balki butun jamiyatning vazifasi ekanligini anglatadi.

Bugungi kunda O’zbekistan yoshlarining ta’limga, chet tillarini o‘rganishga, zamonaviy kasblarni egallashga bo‘lgan intilishi ham ma’naviy tarbiyaning samarasi sifatida ko‘riladi. Chunki ma’naviyatli inson doimo o‘z ustida ishlashga, ilm olishga va jamiyat rivojiga hissa qo‘shishga intiladi. O‘zbek ayollarining ma’naviyatga bo‘lgan e’tibori oilalarda iliq muhit shakllanishiga ham xizmat qiladi. Mehr-oqibat, hurmat, sabr-toqat va samimiylik kabi qadriyatlar oiladagi totuvlikni mustahkamlaydi. Aynan ana shunday muhitda ulg‘aygan yoshlar kelajakda bilimli, madaniyatli va mas’uliyatli inson bo‘lib voyaga yetadi. Shu bilan birga, ma’naviyat va tarbiya xalqning xalqaro miqyosdagi obro‘siga ham ta’sir qiladi. O‘zbek xalqining mehmondo‘stligi, ochiqko‘ngilligi, kattalarga hurmati va odobliligi dunyo xalqlarida iliq taassurot uyg‘otadi. Bu esa O‘zbekistonning tinch, ma’rifatli va inson qadri ulug‘lanadigan mamlakat sifatidagi ijobiy qiyofasini yanada mustahkamlaydi.

Bugungi O’zbekistan jamiyatida o‘zbek qizlari va ayollarining ta’limga, kasbga hamda o‘z ustida ishlashga bo‘lgan munosabati mamlakatning ma’naviy va madaniy taraqqiyotini aks ettiruvchi muhim jihatlardan biri hisoblanadi.

Zamonaviy o‘zbek ayoli nafaqat oilaning tayanchi, balki jamiyatning faol, bilimli va ma’rifatli vakili sifatida ham namoyon bo‘lmoqda. Ularning ilm olishga bo‘lgan intilishi, kasbiy rivojlanishga mas’uliyat bilan yondashuvi va o‘zini doimiy ravishda takomillashtirishga bo‘lgan harakati O‘zbekistonning ijobiy qiyofasini shakllantirishda muhim o‘rin tutadi.

O‘zbek xalqida qadimdan ilm-fanga va ustozga hurmat alohida qadrlangan. Shu sababli bugungi kunda ham ko‘plab oilalarda qizlarning yaxshi ta’lim olishi muhim qadriyat sifatida qaraladi. Ota-onalar farzandlarining, ayniqsa qizlarning bilimli, odobli va mustaqil fikrlaydigan inson bo‘lib ulg‘ayishini istaydi. Natijada yosh qizlar maktab davridanoq o‘qishga mas’uliyat bilan yondashib, turli fanlarni chuqur o‘rganishga harakat qilmoqda. Hozirgi davr o‘zbek qizlari uchun yangi imkoniyatlar davri bo‘lib xizmat qilmoqda. Ular universitetlarda tahsil olib, xorijiy tillarni o‘rganib, zamonaviy texnologiyalarni egallab, ilmiy va ijodiy faoliyat bilan shug‘ullanmoqda. Ko‘plab yosh qizlar xalqaro grantlar, tanlovlar va konferensiyalarda faol qatnashib, o‘z bilim va salohiyatini namoyon qilmoqda. Bu esa O‘zbekiston yoshlarining dunyoqarashi keng, maqsadli va kelajakka ishonch bilan qarayotgan avlod ekanligini ko‘rsatadi.

Ayniqsa, o‘zbek ayollarining mehnatsevarligi va mas’uliyat hissi alohida e’tiborga loyiqdir. Ular egallagan kasbiga jiddiy yondashib, o‘z bilim va tajribasini muntazam oshirishga intiladi. Bugungi kunda ayollar tibbiyot, ta’lim, iqtisodiyot, axborot texnologiyalari, jurnalistika, tadbirkorlik, san’at va boshqa ko‘plab sohalarda muvaffaqiyatli faoliyat olib bormoqda. Ularning kasbiy rivojlanishga bo‘lgan intilishi nafaqat shaxsiy muvaffaqiyat, balki jamiyat ravnaqiga xizmat qilish istagi bilan ham bog‘liqdir. Shuningdek, o‘zbek qizlari orasida o‘z ustida ishlash madaniyati tobora rivojlanib bormoqda. Ular kitob mutolaa qilish, chet tillarini o‘rganish, nutq madaniyatini rivojlantirish, zamonaviy bilimlarni egallash va sog‘lom turmush tarziga amal qilishga katta e’tibor qaratmoqda. Bu esa yoshlarning nafaqat bilimli, balki ma’naviy yetuk inson bo‘lib shakllanishiga yordam bermoqda.

O‘zbek ayollarining eng go‘zal jihatlaridan biri shundaki, ular zamonaviy rivojlanish bilan bir qatorda milliy qadriyatlarni ham asrab-avaylashga intiladi. Kattalarga hurmat, mehmondo‘stlik, hayo, samimiylik va oilaga sadoqat kabi fazilatlar hanuzgacha o‘zbek ayollarining muhim ma’naviy belgilaridan biri bo‘lib qolmoqda. Ana shu uyg‘unlik — zamonaviylik va milliy qadriyatlarning birgalikda namoyon bo‘lishi O‘zbekiston jamiyatining o‘ziga xos go‘zalligini aks ettiradi.

Bugungi o‘zbek ayoli zamonaviy bilim egasi, mehribon ona, mas’uliyatli mutaxassis va jamiyat taraqqiyotining faol ishtirokchisi sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ularning ilmga bo‘lgan muhabbati, o‘z ustida ishlashga intilishi va ma’naviy qadriyatlarga sodiqligi kelajak avlod uchun ham ibrat bo‘lib xizmat qiladi. Shu jihatdan qaraganda, o‘zbek qizlari va ayollarining ta’lim va rivojlanishga bo‘lgan mas’uliyati zamonaviy O‘zbekistonning eng yorqin va e’tiborga loyiq jihatlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqola xulosasida shuni ta’kidlash joizki, bugungi O’zbekistan jamiyatida o‘zbek qizlari va ayollari ta’lim olish, kasb egallash hamda o‘z ustida ishlashga yuksak mas’uliyat bilan yondashmoqda. Ularning bilimga intilishi va doimiy ravishda o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan sa’y-harakatlari mamlakatning ma’naviy hamda intellektual taraqqiyotida muhim o‘rin tutadi. Zamonaviy o‘zbek ayoli nafaqat oilaning ma’naviy tayanchi, balki jamiyatning faol va bilimli a’zosi sifatida ham shakllanmoqda. Ular turli sohalarda samarali mehnat qilib, o‘z kasbiga sadoqati, intizomi va mehnatsevarligi bilan namuna bo‘lmoqda. Shu bilan birga, yosh qizlarning ilm olishga, xorijiy tillarni o‘rganishga, zamonaviy kasblarni egallashga bo‘lgan qiziqishi O‘zbekistonning kelajak rivoji uchun muhim asos bo‘lib xizmat qiladi.

Ayniqsa, o‘zbek ayollarining zamonaviy bilimlarni egallash bilan birga milliy qadriyatlarni ham asrab-avaylashi alohida e’tiborga loyiqdir. Ularning odob-axloqi, hayo, mehmondo‘stlik, kattalarga hurmat va samimiylik kabi fazilatlari jamiyatda ma’naviy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Umuman olganda, o‘zbek qizlari va ayollarining ta’lim, kasb va o‘z ustida ishlashga bo‘lgan

mas’uliyati O‘zbekistonning ijobiy qiyofasini shakllantiruvchi muhim omillardan biridir. Ularning ilmga intilishi va ma’naviy yetukligi jamiyat taraqqiyotiga ham, xalqaro maydonda mamlakat nufuzining oshishiga ham xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. *Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. Toshkent, 2008.*
2. *Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent, 2021.*
3. *Navoiy A. Mahbub ul-qulub. Toshkent nashri.*
4. *Yusuf Xos Hojib. Qutadg‘u bilig. Toshkent nashri.*
5. *Abdullayeva M. O‘zbek jamiyatida ayol va ma’naviyat. Toshkent, 2020.*
6. *Rasulova Z. Zamonaviy jamiyatda ayollarning o‘rni. Samarqand, 2019.*
7. *UNESCO. Girls’ Education and Gender Equality. Paris, 2021.*
8. *UNICEF. Youth and Education Development. New York, 2021.*
9. *OECD. Education and Social Progress Report. Paris, 2022.*
10. *Qodirova S. Yoshlar va zamonaviy taraqqiyot. Toshkent, 2022.*